

N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 19 febr. 1889, kl. 5 e. m.

Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om debitering, uppbörd och redovisning af utskylder till byggande och underhåll af tingshus och häradsfängelset.

Uti en till utskottet hänvisad motion, n:o 140, har herr *L. Jönsson* i Sandby föreslagit, att Riksdagen ville i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes meddela sådana föreskrifter, som erfordras för att bidrag till byggande af tingshus och häradsfängelset må af vederbörande fögderiförvaltning i sammanhang med kronoskatterna debiteras och uppbäras samt deretter i behörig ordning till den eller dem, som vederbör, redovisas. Till stöd för detta förslag har motionären anført efter orden:

»Bland gamla och efter nuvarande förhållanden föråldrade stadgar är den om byggande och underhåll af tingshus och häradsfängelset, och önskligt hade varit, om 1884 års Riksdag tagit steget fullt ut och låtit alla de, som inom häradet erlægga kommunalutskylder, deltaga efter den grund, som för utgörande af dessa utskylder finnes stadgad; men då senare Riksdagar afstyrkt derom väckta förslag, och svårigheten vid uppbörden enligt lagen af den 26 september 1884 kvarstår och vållar vederbörande uppbördsmän så väl som de betalande betydliga besvär och kostnader, anser jag att rättelse deri kan ske utan att lägga hinder för en bättre framtida rättvisa. De nuvarande olägenheterna skulle lättast kunna afhjelpas derigenom, att debiteringen, och uppbörden af nämnda medel anförtroddes åt den vanliga fögderiförvaltningen, på sätt i § 49 af förordningen om landsting är stadgadt om uppbörd af landstingsmedel.»

Den under många år vid riksdagarna behandlade frågan om skyldigheten att deltaga i kostnaden för byggande och underhåll af tingshus och häradsfängelse erhöll omsider år 1884 en lösning, i det Riksdagen då för sin del beslöt en lag i ämnet, hvilken af Kongl. Maj:t sanktionerades och den 26 september samma år till efterrättelse utfärdades. Uti berörda lag stadgas, att i kostnader för uppförande och underhåll af sådan byggnad skola alla de, hvilka inom tingslaget erlägga kommunalutskylder, deltaga, för fastighet efter hela samt för andra beskattningsföremål efter en fjerdedel af derå belöpande fyrktal. Uppkommer vid denna beräkning bråktal, skall det bortfalla. Men redan 1887 väcktes vid den s. k. januari-riksdagen ej mindre än fyra särskilda motioner, åsyftande ändringar i de sålunda gifna bestämmelserna. Två af dessa motioner afsågo öfverflyttande på staten af hela den ifrågavarande byggnadsskyldigheten. I den tredje, väckt af herr J. Bengtsson i Gullåkra, föreslogs, att till kostnaderna för uppförande af tingshus och häradsfängelse skulle en hvar lemna bidrag i förhållande till den sammanlagda bevilning till staten för fast egendom eller för inkomst af kapital eller arbete, som blifvit honom i näst förut upprättade, vederbörligen fastställda bevilnings-taxeringslängd inom tingslaget påförd, och att dessa bidrag skulle, under vilkor i öfrigt, som af Konungen bestämdes, på tingslagets hos Konungens befälningshafvande derom framställda begäran, under benämning häradsmedel, genom vederbörande i sammanhang med kronskatterna debiteras och indrivas. Slutligen yrkades af herr A. Nilsson i Rinkaby i den fjerde motionen, »att Riksdagen måtte för sin del besluta att i berörda lag af den 26 september 1884 göres den ändring, att deltagande i kostnaderna för tings- och fänghusbyggnader samt deras underhåll utgår efter den betalningsskyldiges bevilning, som ligger till grund för fyrktalssättningen; samt med det tillägg, att kronofogdarne hvar inom sitt fögderi till länsstyrelsen insända verifierad förteckning å det för nödiga utbetalningars bestridande erforderliga beloppet, hvarefter uppbörsordre af nämnda styrelse meddelas för kronofogde och häradsskrifvare att i sammanhang med kronoskatteuppbörsen debitera, uppbära och redovisa medlen.» Båda de sistnämnda motionärerna framhöllo i motiven till motionerna hufvudsakligen svårigheterna vid debitering och uppbörd af de för ifrågavarande ändamål erforderliga medel.

Lagutskottet, till hvilket samtliga förenämnda motioner hänvisades, afgaf i anledning deraf under den 17 februari 1887 utlåtande (n:o 12), hvori utskottet, med afstyrkande af förslagen i öfrigt, i afseende å det af herrar J. Bengtsson och A. Nilsson framställda förslag rörande debiteringen,

uppbörden och redovisningen af medel, som erfordrades för fullgörande af ifrågavarande byggnadsskyldighet, förklarade, att genom hvad motionärerna, synnerligen den förstnämnde, anført, utskottet funne det vara ådagalagdt, att bristen på uttrycklig bestämmelse i detta afseende kunde medföra olägenheter. Utskottet förestälde sig, i likhet med motionärerna, att dessa olägenheter lättast skulle kunna afhjelpas derigenom, att debiteringen och uppbörden af nämnda medel anförtroddes åt den vanliga fögderiförvaltningen, på sätt i 49 § af förordningen om landsting vare stadgadt om landstingsmedel. Enligt hvad utskottet inhemtat, egde sådant rum på ett och annat ställe, men då uttrycklig bestämmelse i ämnet i alla fall syntes lämplig för vinnande af likformighet i detta afseende, hemställde utskottet: att Riksdagen ville i skrifvelse anhålla, att *Kongl. Maj:t täcktes meddela de föreskrifter, som erfordrades för att bidrag till byggande och underhåll af tingshus och häradsfängelse måtte i hela riket på likformigt sätt af vederbörande fögderiförvaltning i sammanhang med kronoskatterna debiteras och uppbäras samt derefter i behörig ordning till den eller dem, som vederbör, redovisas.*

Lagutskottets omförmälda utlåtande blef till alla delar bifallet af Första Kammaren, vid hvars öfverläggning i ämnet utskottets ordförande påpekade, att provision af landstingsmedlen utginge för debiteringen och uppbörden af sagda medel, och att det icke vore utskottets mening, att icke provision äfven skulle utgå af ifrågavarande medel.

Andra Kammaren åter beslutade, *dels*, efter votering, med 90 röster emot 75, att med afslag å utskottets hemställan, så vidt den afsåge herr J. Bengtssons motion, bifalla denna motion *i den del, som afsåge ändring af grunden för deltagande i kostnaden för byggande och underhåll af tingshus och häradsfängelse*, och *dels*, likaledes efter votering, med 70 röster mot 67, att afslå utskottets förberörda förslag om skrifvelse till Kongl. Maj:t.

Vid sistlidet års riksdag väcktes inom Första Kammaren af herr J. Pehrsson en motion, hvori återupptogs ofvannämnda af herr A. Nilsson i Rinkaby afgifna förslag, såsom motiv hvarför uteslutande åberopades förefintliga olägenheter i afseende på tingshusbyggnadsmedlens debitering och uppbörd. Herr J. Bengtsson i Gullåkra hemställde i en inom Andra Kammaren afgifven motion, att Riksdagen ville för sin del antaga följande lag angående skyldigheten ntt deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse: »I kostnaderna för uppförande och underhåll af sådana byggnader skola alla, hvilka inom tingslaget erlægga bevillning till staten, vare sig för fast egendom, bergsbruk, fabriks-

rörelse, handel, handtverk eller annan till allmän bevilning taxerad näring eller inkomst, deltaga efter de grunder, hvilka för kommunalutskylder i allmänhet äro stadgade, och skola vid förefallande behof dessa bidrag genom kommunalnämndens ordförande af kommunens kassa utbetalas enligt den af häradets förtroendemän uppgjorda och af honom delgifna uppbördslängden på tid och ställe, som af dessa bestämmas.»

Lagutskottets i anledning af berörda båda motioner afgifna utlåtande (n:o 26) innefattade hemställan dels om afslag å motionerna, i hvad dessa afsågo ändring af grunden för deltagande i kostnaden för byggande och underhåll af tingshus och häradsfängelse, och dels om aflåtande af skrifvelse till Kongl. Maj:t utaf alldeles enahanda innehåll med den här förut omförmälda, som af utskottet den 17 februari 1887 föreslagits. Vid utlåtandet var fogad en af herrar Smedberg, A. P. Lind, A. Nilsson i Rinkaby, C. Persson i Stallerhult och P. Pehrson i Törneryd afgifven reservation, innefattande förslag att i kostnaden för uppförande och underhåll af ifrågavarande byggnader skulle alla de, hvilka inom häradet erlägga kommunalutskylder, deltaga efter den grund, som för utgörande af dessa utskylder funnes stadgad.

Den 7 mars 1888 förekom lagutskottets sist omförmälda utlåtande till behandling i kamrarne, dervid Första Kammaren utan votering biföll utlåtandet, men Andra Kammaren, likaledes utan votering, afslög det samma och biföll reservationen. För lagutskottets skrifvelseförslag uppträdde endast *en* talare, men många röster höjdes emot samma förslag. Man framhöll, att frågan om debiteringen och uppbörden af tingshusbyggnadsmedlen borde lösas endast i sammanhang med frågan om grunden för deltagande i kostnaderna, helst det vore att befara, att den senare frågan eljest blefve undanskjuten. Äfven anfördes, att antagande af skrifvelseförslaget kunde medföra ett, om än ringa, ingrepp i den kommunala själfstyrelsen; samt att, då förhållandet vore, att debiteringen och uppbörden af ifrågavarande medel redan på många ställen verkställdes af fögderiförvaltningen, under det att samma bestyr annorstädes sköttes af de kommunala myndigheterna, det icke vore skäl att omintetgöra den sålunda befintliga valfriheten i berörda afseende, helst i flera orter man ingalunda vore missbelåten med det antagna debiterings- och uppbördssättet.

Af den redogörelse utskottet härmed lemnat framgår, att lagutskottet så väl 1887 som 1888 för Riksdagen framlagt enahanda skrivelseförslag som det i den föreliggande motionen ifrågasatta, äfvensom att Andra Kammaren båda gångerna afslagit lagutskottets berörda förslag. Och då det icke förekommit någon omständighet, på grund hvaraf antagas kan, att kammaren skulle nu vilja frångå sitt senast vid nästlidna riksdag i saken fattade beslut, samt de till stöd för detta beslut anförda, här ofvan anmärkta skäl synas utskottet beaktansvärda, finner sig utskottet sakna anledning att tillstyrka bifall till motionärens förslag, utan hemställer,
att motionen icke må till någon Riksdagens åtgärd
föranleda.

Stockholm den 19 februari 1889.

På utskottets vägnar:

Ludv. Essén.
